

Εκλογές ΕΑΝΔΑ 2005... και η κυνική πραγματικότητα της δικηγορίας

Εκλογές Ε.Α.Ν.Δ.Α. 2005...

Αληθινά ευτυχής περίσταση! Χαμογελαστά πρόσωπα, πολύχρωμες εκδόσεις και προπάντων, εκείνη η μεθυστική αύρα της προσωπικής και επαγγελματικής επιτυχίας των υποψηφίων, στην οποία όλοι ανεξαιρέτως καλούμαστε να γίνουμε κοινωνοί απλώς επενδύοντας, φαντασιακά ή και έμπρακτα, στην εκλογή τους. Μια παρέλαση νέων επαγγελματιών στην οποία αναπαράγεται με μοναδικό τρόπο εκείνο το μοντέλο συνδικαλισμού που αποθεώνεται και στις εκλογές του Δ.Σ.Α. Τι απομένει για όλους εμάς; Ο ρόλος ενός παθητικού παρατηρητή ενός «κοσμικού γεγονότος», ο οποίος με κριτήρια αντίστοιχα με εκείνα σχολιαστή μεσημβρινής ζώνης (ποιος είναι ο «πιο επιτυχημένος επαγγελματίας», ο πιο «καταρτισμένος επιστήμονας» κλπ) επιλέγει και ταυτίζεται ψυχικά με τον υποψήφιο που «πέτυχε στη ζωή του» και κατάφερε ό,τι η δικηγορία στέρησε από αυτόν. Ή, από την άλλη, η προοπτική μιας μοναχικής προσπάθειας να «επενδύσει στον σωστό άνθρωπο», να ενταχθεί «στα κατάλληλα δίκτυα» με την ελπίδα ότι θα ανήκει στο κύκλο των προνομιούχων λίγων που θα αποκατασταθούν για να ανατροφοδοτηθούν και να συντηρηθούν οι ψευδαισθήσεις των πολλών...

...και η κυνική πραγματικότητα της δικηγορίας.

Όλο αυτό το δημοσιοσχεσίτικο πανηγύρι, αν το απομόνωνε κανείς από οποιαδήποτε κοινωνική και εργασιακή αναφορά, μόνο γέλια ή συγκατάβαση θα προκαλούσε. Πλαισιωμένο όμως από το φόντο της πραγματικότητας που βιώνει η συντριπτική πλειοψηφία των νέων (και όχι μόνο) δικηγόρων είναι προκλητικό και μας εξοργίζει. Τα στοιχεία είναι συντριπτικά και όλοι έχουν πλέον αναγκαστεί λίγο πολύ να τα αποδεχθούν: η παραδοσιακή αντίληψη που επιμένει να θεωρεί όλους τους δικηγόρους ως ισότιμους μεταξύ τους ελεύθερους επαγγελματίες είναι φανερό -σήμερα περισσότερο από ποτέ- ότι αδυνατεί έστω να περιγράψει στοιχειωδώς τη δικηγορική κοινότητα.

Η νέα πραγματικότητα χαρακτηρίζεται από την **επέκταση όψεων εξαρτημένης εργασίας** κατά την παροχή δικηγορικών υπηρεσιών, εξάρτηση η οποία συνήθως παίρνει την μορφή μιας -απόλυτης ή σχετικής- υπαλληλοποίησης. Σε αυτό το διαρκώς διευρυνόμενο τμήμα μισθωτοποιημένων κατ' ουσίαν δικηγόρων υπερεκπροσωπεύονται οι νέοι δικηγόροι, παρόλο που σιγά σιγά η έμμισθη δικηγορία αποδεικνύεται μια όχι-και-τόσο-προσωρινή κατάσταση, κάτι μονιμότερο και βαθύτερο από απλό «μεταβατικό στάδιο για τα πρώτα χρόνια της δικηγορίας». Πράγματι, η θεαματική ανισοκατανομή της δικηγορικής ύλης και η οικονομική κρίση που επιδρά αρνητικά τόσο στη δυνατότητα συγκεκριμένων κοινωνικών στρωμάτων να προσφύγουν στη δικαιοσύνη όσο και στη δυνατότητα ενός νέου δικηγόρου να επωμιστεί το βάρος των εξόδων ενός δικηγορικού γραφείου (έστω και σε συστέγαση) έχουν διαμορφώσει ένα πιεστικό σκηνικό για τους άπορους -νέους κυρίως- δικηγόρους, που, ελλείψει άλλης προοπτικής, προσδένονται με ένα μονιμότερο τρόπο στο καθεστώς της «έμμισθης συνεργασίας» με δικηγορικά γραφεία.

Όσο για τους όρους αυτής της συνεργασίας, αυτοί είναι λίγο ως πολύ γνωστοί: μισθοί κάτω από αυτόν του ανειδίκευτου εργάτη, ανύπαρκτο ωράριο, υπαγωγή σε ένα ιδιότυπο «διευθυντικό δικαίωμα» του δικηγόρου εργοδότη και ασφυκτικός περιορισμός των περιθωρίων ιδίας πρωτοβουλίας, υποβιβασμός σε προσωπικό που προορίζεται για τη διεκπεραίωση δευτερευουσών ή «παρανομικών» υπηρεσιών (καταθέσεις δικογράφων, αναβολές, εργασίες σε δημόσιες υπηρεσίες,

καθήκοντα τηλεφωνητή κλπ). Το ελευθεροεπαγγελματικό status των εμμίσθων συνεργατών αναβιώνει βέβαια όταν έρχεται η ώρα της καταβολής από το μισθό τους των υπέρογκων ασφαλιστικών εισφορών τους.

Εύκολα μπορεί κανείς πλέον να διαπιστώσει ότι το καθεστώς της εξαρτημένης απασχόλησης γίνεται πλέον δομικό στοιχείο στο δικηγορικό επάγγελμα, όσο επεκτείνεται η συγκέντρωση της δικηγορικής ύλης στα χέρια λίγων, μεγαλώνει το κόστος πρόσβασης στη δικαιοσύνη και προωθείται, από πλευράς Ε.Ε. και ελληνικής κυβέρνησης, η «απελευθέρωση» της παροχής δικηγορικών υπηρεσιών και το άνοιγμα της αγοράς στις μεγάλες δικηγορικές εταιρίες. Ιδίως στη σημερινή συγκυρία, όπου η διαφαινόμενη επέλαση του μοντέλου της δικηγορικής εταιρίας -μετά και τη «μεγάλη κατάκτηση» που συνιστά το π.δ. 81/2005- προβλέπεται ότι θα δημιουργήσει μια μάζα δικηγόρων - συνεργατών αποκλειστικής απασχόλησης με συμβατικά αποκλεισμένο το δικαίωμα άσκησης ίδιας δικηγορίας, πλήρως δεσμευμένους στην εσωτερική κάθετη ιεραρχία της εταιρίας.

Είναι επίσης σαφές ότι όλα τα παραπάνω ισχύουν -και σε επαυξημένο μάλιστα βαθμό- για τους ασκούμενους δικηγόρους, οι οποίοι, παραμένοντας για ενάμιση χρόνο δέσμοι ενός αναχρονιστικού καθεστώτος που τους αποκλείει θεσμικά από την άσκηση του επαγγέλματος και τους επιφυλάσσει το θλιβερό ρόλο ενός επικουρικού δυναμικού που εκτελεί ως επί το πλείστον μη νομικές εργασίες έναντι εξευτελιστικού ανταλλάγματος, «προετοιμάζονται» ιδεολογικά, εθίζονται, διαπαιδαγωγούνται κατά τρόπο ώστε να θεωρούν «λογική» και «κανονική» την καθημερινότητα της έμμισθης δικηγορίας.

Αυτήν την πραγματικότητα, τέλος, βιώνουν πολύ πιο έντονα οι γυναίκες δικηγόροι, οι οποίες πέρα από όλα τα παραπάνω, έχουν να αναμετρηθούν και με το σεξισμό που καθημερινά αντιμετωπίζουν στην άσκηση του επαγγέλματος αλλά και με έναν παραδοσιακό καταμερισμό καθηκόντων στα πλαίσια της οικογένειας που τις υποχρεώνει να επωμίζονται αποκλειστικά τα βάρη του σπιτιού με αποτέλεσμα την επαγγελματική τους περιθωριοποίηση. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι τα ποσοστά της υπαλληλοποίησης είναι πολύ υψηλότερα για τις γυναίκες δικηγόρους.

2 χρόνια πέρασαν από τις εκλογές του 2003...

Και έτσι απλά, μετά από 2 χρόνια σιωπής και απουσίας της πεφωτισμένης αφρόκρεμας των νέων (και ανερχόμενων) δικηγόρων, καλούμαστε να συναποφασίσουμε για το ποιοι μωροφιλόδοξοι θα γαντζωθούν για την νέα θητεία στις καρέκλες του προεδρείου της Ένωσης και θα θέσουν τους όρους για την δικαίωση ενός ανιδιοτελούς και δίκαιου αγώνα που μας αφορά όλους: να γίνουν ΟΙ ΙΔΙΟΙ κάποια στιγμή σύμβουλοι του Δ.Σ.Α.! Και όλα αυτά ενώ η Ε.Α.Ν.Δ.Α. τα τελευταία χρόνια δεν έχει αρθρώσει λέξη έστω για να περιγράψει την πραγματικότητα που βιώνουν οι νέοι δικηγόροι και ασκούμενοι. Όταν ακόμα προσπαθεί να μας πείσει ότι αποτελεί ορόσημο στη δράση της για την βελτίωση της θέσης μας ο Διανεμητικός Λογαριασμός, ενώ η όλη υπόθεση έχει μετατραπεί σε πρωτοφανές φιάσκο (170 € μοιράζονται αυτές τις ημέρες σε κάθε εκστασιασμένο από το ιλιγγιώδες ποσό δικαιούχο). Όταν δεν έχει πάρει μια πρωτοβουλία για την εφαρμογή στην πράξη των κατά τα άλλα αποφάσεων - ευχολογίων του Δ.Σ.Α. για τα κατώτατα όρια αμοιβών ασκούμενων και συνεργατών δικηγόρων (που προβλέπουν 450 και 700 € αντίστοιχα) και την σχετική ενεργοποίηση των ελεγκτικών και πειθαρχικών μηχανισμών του. Όταν θεωρεί την ίδια «αναρμόδια» να πάρει θέση για τη συρρίκνωση των ατομικών δικαιωμάτων και των λαϊκών ελευθεριών και την οικοδόμηση μιας

«σιδερόφρακτης» δημοκρατίας (βλ. ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, συμφωνία έκδοσης Η.Π.Α.-Ε.Ε., αντιτρομοκρατική νομοθεσία, διάχυση των μέσων επιτήρησης και καταγραφής της ιδιωτικής και δημόσιας σφαιράς), αποθεώνοντας το πρότυπο του τεχνοκράτη δικηγόρου, ψυχρού χειριστή δικονομικών εργαλείων και νομικών εννοιών. Τι μένει να αναφέρει κανείς; Τους απίστευτους βυζαντινισμούς που προηγήθηκαν και σφράγισαν την ανάδειξη του τελευταίου προεδρείου! Και εις ανώτερα...

Αναζητώντας μια εναλλακτική προοπτική!

Και ενώ, αφενός, η Ε.Α.Ν.Δ.Α. αναπαράγει στο εσωτερικό της μια θλιβερή συμπύκνωση των επιμέρους προσωπικών φιλοδοξιών και ενός απολίτικου «δικηγορικού» τεχνοκρατισμού, αφετέρου, οι κυρίαρχες συνδικαλιστικές δυνάμεις στο Σύλλογο περί άλλα τυρβάζουν -εκφράζοντας τα συμφέροντα εκείνων των κομματιών της δικηγορίας που επωφελούνται από την τωρινή κατάσταση-, εμείς επιμένουμε να μιλάμε πολιτικά και να θέτουμε ως άξονα της συζήτησης το κεντρικό αίτημα που άπτεται των συμφερόντων της συντριπτικής πλειοψηφίας των νέων δικηγόρων: **την εργασιακή κατοχύρωση των εμμίσθων συνεργατών ως αναγκαία ελάχιστη εγγύηση για μια πιο ανθρώπινη καθημερινότητα.** Κόντρα σε όσους προσπαθούν να αποφύγουν το ζήτημα, αναπαράγοντας συνειδητά μια ψευδαίσθηση περί «προσωρινότητας της έμμισθης σχέσης» ως αναγκαίου «πρώτου σταδίου» για κάθε νεοεισερχόμενο στο επάγγελμα, μετά το οποίο αργά ή γρήγορα ακολουθεί η αναβάθμιση του προσωπικού και επαγγελματικού του «status». Σε πείσμα όσων «καλοθελητών» αναμασούν δεξιά και αριστερά ότι κατοχύρωση των ελαχίστων σημαίνει και απώλεια της ελευθεροεπαγγελματικής ιδιότητας, καταλήγοντας να συντηρούν, αν όχι κατ' ουσίαν να ευλογούν, το άθλιο καθεστώς των 400 € το μήνα.

ΔΙΕΚΔΙΚΟΥΜΕ:

- Νομοθετική αναγνώριση του καθεστώτος της έμμισθης δικηγορίας στον Κώδικα περί Δικηγόρων. Υπαγωγή στο καθεστώς έμμισθης σχέσης σε κάθε περίπτωση που στη σχέση εργασίας είναι δεσπόζων ο εξαρτημένος χαρακτήρας. Κατοχύρωση όρων εργασίας του εμμίσθου και των δικαιωμάτων του έναντι του δικηγόρου- εργοδότη. Ενεργοποίηση των ελεγκτικών και πειθαρχικών μηχανισμών που προβλέπει ο Κώδικας.
- Κάλυψη των ασφαλιστικών εισφορών από τον εργοδότη δικηγόρο.
- Κατοχύρωση κατώτατων ορίων αμοιβών, ωραρίου, επιδομάτων κλπ σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από το ν. 1093/80 για τους δικηγόρους που απασχολούνται σε Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ., σε ετήσια αναπροσαρμογή με απόφαση του Δ.Σ.Α. και ανεξάρτητα από τον αποκλειστικό ή μη χαρακτήρα τη απασχόλησης στον δικηγόρο - εργοδότη.
- Σε κάθε περίπτωση άμεση εφαρμογή της απόφασης του Δ.Σ.Α. της 24/9/2002 περί των κατωτάτων ορίων αμοιβής των ασκουμένων και συνεργατών δικηγόρων και δικηγόρων με αποκλειστική απασχόληση.
- Κατάργηση του αναχρονιστικού θεσμού της άσκησης και των εξετάσεων για την άδεια άσκησης του επαγγέλματος. Όλα τα εργασιακά δικαιώματα στο πτυχίο.

Ως συμμετέχοντες στην **Πρωτοβουλία για τη συγκρότηση Σωματίου ασκουμένων και εμίσθων δικηγόρων** σας καλούμε να συνδιαμορφώσουμε στις φετινές εκλογές της Ένωσης ένα ρεύμα αμφισβήτησης. Ένα ρεύμα που στόχο θα έχει την ρήξη με τον εξισωτικό - συντεχνιακό λόγο που παραμένει κυρίαρχος σε ένα χώρο ακόμα προσηλωμένο στις μυθολογίες του ομοιοεπαγγελματισμού και την ανάδειξη των πραγματικών διαιρέσεων και ανταγωνιστικών συμφερόντων μέσα στη δικηγορική «κοινότητα», πάντα από τη σκοπιά των υποβαθμιζόμενων κομματιών της τελευταίας. Στόχος μας συνεχίζει να αποτελεί η συνολική ανασυγκρότηση των συνδικαλιστικών πρακτικών και σχέσεων στη βάση των πραγματικών διαιρέσεων και ιεραρχιών στο εσωτερικό της δικηγορίας, μέσα από τη προοπτική *συγκρότησης ενός Σωματίου ασκουμένων και εμίσθων δικηγόρων*. Σε κάθε περίπτωση, συνεχίζουμε την προσπάθεια συγκρότησης μιας συλλογικής κίνησης στους νέους δικηγόρους, γιατί πιστεύουμε ότι η ατομική διαπραγμάτευση και η απομόνωση στο μικρόκοσμο του γραφείου δεν μπορεί να δώσει λύσεις. Αντίθετα, η επικοινωνία και η αλληλεγγύη μεταξύ μας μας φέρνουν σε καλύτερες θέσεις. Για το λόγο αυτό σας καλούμε να συμμετάσχετε και εσείς σε αυτό το εγχείρημα, για να συνδιαμορφώσουμε όλοι μαζί ένα πλαίσιο συλλογικής διεκδίκησης για μια πιο ανθρώπινη καθημερινότητα. Έτσι κι αλλιώς, μετά τις εκλογές, αφού διαλυθεί ο κουρνιαχτός και όλο αυτό το πλήθος υποψηφίων με τις κουστωδίες τους επιστρέψει για άλλα δυο χρόνια στη γνωστή χειμερία νάρκη του -μέχρι τις επόμενες εκλογές πάντα- εμείς θα παραμείνουμε εδώ και θα έχουμε την ευκαιρία να τα ξαναπούμε.

Στις εκλογές για την ανάδειξη του Δ.Σ. της Ε.Α.Ν.Δ.Α. στις 15/12 στηρίζουμε τους **Ευσταθίου Μαρία, Ζώρα Λύσανδρο και Παπαγιάννη Βαγγέλη**.

Αντωνίου Πένυ

Βουρεκάς Μιχάλης

Ευσταθίου Μαρία

Ζώρας Λύσανδρος

Κανελλοπούλου Αφροδίτη

Κουμπούρας Γιώργος

Κωστόπουλος Νάσος

Λιόκουρας Μιχάλης

Παλαιολόγου Παλαιολόγος

Παπαγιάννης Βαγγέλης

Σαράκη Άρτεμις

Συμεωνίδης Θόδωρος

Τσούτσουβας Γεώργιος

Χωριανοπούλου Ειρήνη